

კონფლიქტებისა და მოლაპარაკებების
საერთაშორისო კვლევითი ცენტრის
სამეცნიერო-პოპულარული უფრნალი

№2

ICCN

კონფლიქტებისა და მოლაპარაკებების საერთაშორისო კვლევითი ცენტრი (ICCN) - არასამთავრობო კვლევითი და საგანმანათლებლო ორგანიზაცია - რეგისტრირებულია 1994 წელს საქართველოში. ცენტრი დაარსდა ჯონ და ქეთრინ მაკარტურების ფონდის მიერ გაცემული გრანტით. ცენტრის კვლევის ობიექტია კონფლიქტების მიზებების, მათი აღრეული გამოვლენის, კონსტრუქციული მართვისა და მშვიდობიანი გზით გადაწყვეტის შესაძლებლობათა შესწავლა. საქართველოში კონფლიქტების მოგვარების სწავლების პროგრამა ICCN-ის პროგრამაა.

ცენტრის დირექტორი: პროფესორი გიორგი ხუციშვილი.

რედაქტორი: დალი ბერებაშვილი

თფისის მისამართი:

ივ. მაჩაბელის 5, I სართული
თბილისი 380007, საქართველო

საფოსტო მისამართი:

საფოსტო კუთი 38
თბილისი 380079, საქართველო

ტელეფონი: (995 32) 99 99 87

ფაქსი: (995 32) 93 91 78

E-mail: confpro@access.sanet.ge

Homepage: <http://iccn.tripod.com>

მონაღანი შენავს სამყაროს უმცირეს ნაწილაკს, რომელშიც, ამავე დროს, მთელი სამყაროა ასახული

„მონაღა“ სამეცნიერო-პოპულარული ჟურნალია. მისი მიზანია, ფსიქოლოგიური აზრის მიღწევები გასაგები და პრაქტიკულად სასარგებლო გახადოს ჩვეულებრივი ადამიანისათვის. ჩვენი კარი დია იქნება აგრეთვე პოპულარული ფილოსოფიის, სოციოლოგიის, მედიცინის, კონფლიქტოლოგიის, ეკოლოგიისა და სხვა მეცნიერებებისთვის.

„მონაღა“ სპეციალისტებსაც შესთავაზებს მათთვის საინტერესოს. „მონაღა“ არის მათთვის, ვისაც საკუთარი თავის შეცნობა სწადია და იმათთვისაც, ვისაც სხვათა შეცნობა უნდა.

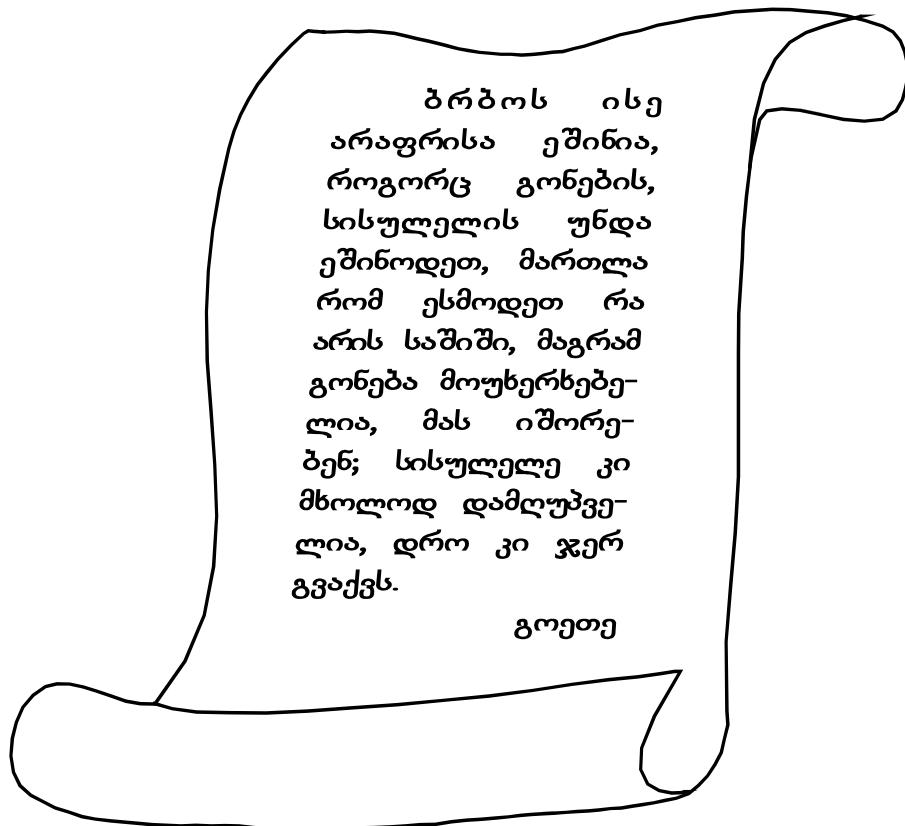
მონაღაში თქვენ ნახავთ:

- თანამედროვე ავტორთა წერილებს;
- ფსიქოლოგიის კლასიკად ქცეულ წერილებს;
- ახალ თარგმანებს;
- ფსიქოლიგიურ გაკვეთილებს;
- ტესტებს;
- სხვადასხვა თავმესაქცევს.

* * *

შეკრის ლაპარაკი და შეკრის თწმა – არაა ერთი და იგივე

სოფიკური

საინტერესოა, რომ მას მერე, რაც გოეთემ ეს სიტყვები წარმოოქვა, ბევრად ნაკლები დრო დაგვრჩა სისულელეებისთვის. ბევრად უფრო ნაკლები უანგბადი ატმოსფეროში და ბევრად ნაკლები გაუბიძურებული მიწა და წყალი. მგონი, ბევრად ნაკლები სინდისი და სალი აზრი. ან, იქნებ, არა? ღმერთმა ქნას...

ფინანსურული გაკვათილები

ნუ მოიღუშები, გაიღიმე!

ყოველდღიური დაკვირვება გვეუბნება იმას, რომ თუ, მაგალითად, სულ მულუშულები ვართ, გუნებაც გვიფუჭდება, ხოლო თუ წელში გავსწორდით, გავიღიმეთ და თავი მაღლა ავწიეთ, ეს აუცილებლად ახდენს კარგ გავლენას და გუნებას გამოგვისწორებს.

სწორედ მსგავს ფაქტებს მიაქცია ყურადღება ასზე მეტი წლის წინ ცნობილმა ამერიკელმა ფინანსუროგმა უილიამ ჯემსმა.

ჯემი ამბობდა, რომ თუკი რაიმე ემოციის აღწერას ვიწყებთ, ჩვენ აუცილებლად აღვწერთ სხეულებრივ ცვლილებებს და სხვა არაფერს. მაგალითად, შემის აღწერისას ჩვენ ვამბობთ, რომ გავოფლიანდით, ავკანკალდით, გულმა ფრიალი დაგვიწყო, თმა ყალყზე დაგვიდგა და ა.შ. სხვა ემოციის, მაგალითად სირცხვილის აღწერისას შეგვიძლია ვთქვათ, რომ გავწითლდით, რაც გამოწვეულია სახეზე სისხლის მოწოდით, გავოფლიანდით და ა.შ. ანუ, ჯემსის თქმით, თუ კი დაკვირვებით შევისწავლით ემოციას, სხეულებრივი ცვლილებების მეტი წელში არაფერი შეგვრჩება. საკუთრივ შინაარსის, ანუ, მაგალითად, შემის გამომწვევი მიზეზის – ვთქვათ, საშიში მხეცის - გაცნობიერება მერე ხდება. მართლაც, ძლიერი შემის დროს ჩვენ ჯერ გავრბიგართ და მერე ვფიქრობთ.

ასეა სხვა ემოციების დროსაც - ჯერ არის რეაქცია (გაწითლება, კანკალი, თვალების გაფართოება და ა.შ.), შემდეგ გაცნობიერება. ანუ, ემოცია, ჯემსის აზრით, სხვა არაფერია, თუ არა სხეულებრივი ცვლილებების გაცნობიერება. ჯემსმა თავისი შეხედულება ემოციების შესახებ ცნობილი პარალექსის სახით ჩამოაყალიბა: „მე იმიტომ კი არ ვტირი, რომ დამწუხრებული ვარ,

არამედ იმიტომ ვარ დამწუხრებული, რომ ვტირი, ან მე ვიცინი არა იმიტომ, რომ ვმხიარულობ, არამედ მე ვმხიარულობ იმიტომ, რომ ვიცინი!“

თანამედროვე ფინანსუროგია, რომელმაც ემოციის კვლევაში ჯემსის შემდეგ დიდად წაიწია წინ, ყველაფერში არ ეთანხმება ჯემსის. მაგრამ იმაზე, რომ ჩვენი ემოციები დიდაა დამოკიდებული სხეულებრივ ცვლილებზე - განსხვავებული ჰორმონების გამოყოფაზე, სისხლის წნევაზე, კანის ტემპერატურის ცვლილებზე, რაც დაკავშირებულია ოფლის გამოყოფასთას ან კანის გაშრობასთან, კუნთების მოღუნებასა თუ დაძაბვაზე - ორი აზრი არ არსებობს. ეს მართლაც ასეა.

მაშასადამე, ნაწილობრივ მართალია, რომ სხეულებრივ მდგომარეობას ემოციური მდგომარეობის შეცვლა შეუძლია, მეცნიერება ამას ადასტურებს. ამიტომ, ნამდვილად უმჯობესია წელში გამართულებმა და გაღიმებულებმა იაროთ - თუნდაც გარემოება ხელს არ გიწყობდეთ - იმიტომ, რომ თავისთავად, ასეთი ფიზიკური ფორმა სულიერ მდგომარეობას აუმჯობესებს. ასევე, ცხვირჩამოშვებულობა, დაღვრებილობა (მით უფრო, მუდმივი, „ქრონიკული“) მართლაც ცუდად გაგრძნობინებთ თავს. შემთხვევით არ არის ამერიკელების მუდმივი, სავალდებულო ღიმილი. ღიმილი თავად მომღიმარსაც ახალისებს, ტონუსს მატებს, ამასთანავე კეთილად განაწყობს გარშემომყოფა მიმართ. გარშემომყოფებიც, თავისდაუნებურად, მომღიმარი ადამიანის მიმართ კარგად განეწყობიან. ეს ყველაფერი, თავის მხრივ, ხელს უწყობს წარმატებას (ამერიკელები, რომც არ მოგწონდეს, ვერ უარყოფ, რომ ძალიან წარმატებული ხალხია!).

ასე, რომ, გაიღიმეთ, წელში გასწორდით, თავი მაღლა ასწიეთ!

კონფლიქტოლოგიური ანბანი

კონფლიქტოლოგია, როგორც თვით სახელი გვამცნობს, არის დარგი, რომელიც სწავლობს კონფლიქტებს, მათ გამოწვევ მიზეზებს და მათი მოგვარების საშუალებებს.

გავეცნოთ ზოგიერთ წესს.

ავიღოთ უმარტივესი მაგალითი: ორნი კამათობენ; რა შემთხვევაში გადაიზრდება მათი კამათი კონფლიქტში და რამდენად არის ეს დამოკიდებული მათზე?

წარმოიდგინეთ, რომ ერთ-ერთი მათგანი თქვენა ხართ. მოსაუბრე გეუბნებათ: „შენ არაფერი გესმის, საერთოდ, ყოველთვის ცხვირს ყოფ იმაში, რაც არ გაგეგბა!“ რასაკვირველია, ამის შემდეგ თქვენ მზად ხართ თვით მას მოუნაყოთ ცხვირი... კონფლიქტიც მზადაა.

რა არის მიზეზი? შეურაცხყოფა მოგაყენათ? მართალია, მაგრამ მზოლოდ ამაშია საქმე?

დავუშვათ, გეუბნებათ: „ასე იცი ხოლმე ყოველთვის, საქმეში არ გაერკევი და მაინც მსჯელობ! უპასუხისგებლო ლაპარაკი გიყვარს...“. ამ შემთხვევაში, თითქოს შეურაცხყოფა არ მოუყენებიათ თქვენთვის, მაგრამ მაინც ბრაზობთ, ხომ ასეა? მოსალოდნელია, რომ თქვენც უპასუხებთ, რომ თვითონ ის არის უპასუხისგებლო და საქმეში ჩაუხდავი და კონფლიქტი ისევ სახეზეა.

რაშია საქმე?

კონფლიქტოლოგია ამ შემთხვევაში გვეუბნება, რომ კონფლიქტის ესკალაციას, ანუ გამძაფრებას იწვევს განზოგადება და იარღიყების მიწებება მოწინააღმდეგე მსარისადმი. მოყვანილ მაგალითში განზოგადება არის - „ასე იცი ხოლმე ყოველთვის“, ხოლო იარღიყი - „უპასუხისმგებლო“. თუ ჩაუკვირდებით თქვენ თავს, მიხვდებით, რომ სწორედ

ამით გაგაბრაზათ, ანუ, კონფლიქტოლოგიის ენაზე რომ ვთქვათ, კონფლიქტის ესკალაცია გამოიწვია თქვენმა მოპირდაპირებ.

თუკი მართლა გვინდა კონფლიქტის გამმფრებას თავი ავარიდოთ, კამათის დროს უნდა მოვერიდოთ ისეთი სიტყვების ხმარებას, როგორებიცაა: „ყოველთვის“, „მუდამ“, „სულ“, „მთელი ცხოვრება“ (მაგალითად: „მთელი ცხოვრება იგვიანებ!“) და ა.შ.

ილაპარაკეთ კონკრეტულ საკითხზე, მთელ ცხოვრებას და მარადისობას თავი გაანებეთ.

ნურც იმას შეეცდებით (თუ, რა თქმა უნდა, მოპირდაპირის წონასწორობიდან გამოყვანა არ დაგისახავთ მიზნად), რომ მას და მის ქცევას „ზუსტი“ დახასიათება მოუნახოთ: „უპასუხის მგებლო“, „უსინდისო“, „სულელურად მიამიტი“, „უმაღური“ და ა.შ.

შეიძლება, მართლა ასე ფიქრობთ. უფრო მეტი, შეიძლება, თქვენ მართალიც ხართ, მაგრამ, შეიძლება არც ხართ! თუკი, მაგალითად, ადამიანმა დანაპირები არ შეასრულა, ეს აუცილებლად როდი ნიშნავს უპასუხისგებლობას: ცხოვრება რთულია, ვინ იცის, რამ შეუშალა ზელი...

ყველა შემთხვევაში, იარღიყის მიკერება ხეირს არ მოიტანს: მას გაუჩნდება სურვილი გიასუხოთ (დარწმუნებული იყავით, რომ თქვენთვისაც მოიძებნება შესაფერისი იარღიყი), მერე ესევ თქვენი ჯერი დადგება და ასე.

მაში, დაიხსომეთ ეს ორი წესი: 1) ნუ განაზოგადებთ (რასაკვირველია, დისერტაციის წერისას ამ წესით შეგიძლიათ თავი არ დაიტანჯოთ); 2) ნუ მიაკერებთ იარღიყებს.

ცხადია, კონფლიქტოლოგია ამ ორი წესით არ შემოიფარგლება, მაგრამ სხვა - სხვა დროს

თხოვნილება დაეხმარონ ადამიანებს, ამასთან აქვთ უნარი ღრმა პიროვნული ურთიერთობების დამყარებისა; მათი ხასიათი დემოკრატიულია, ე. ი. ისინი არ ანსხვავებენ ადამიანებს რასის, ეროვნების, რელიგიის, კლასის, სქესის ან ასაკის მიხედვით, თუმცა, მეორეს მხრივ, ყველას თანასწორად არ

მიჩნევენ - მათი ელიტა, რჩეული საზოგადოება, არის ხასიათით, ნიჭით და პიროვნული თვისებებით გამორჩეული ხალხი და არა სისხლის, ოჯახის, ასაკის, სიმდიდრის ან ძალაუფლების ელიტა; ისინი შემოქმედებითი პიროვნებები არიან, რაც ყველაფერში მჟღავნდება.

ზემოთთქმულს დავურთავთ მცირე კითხვარს – თვითაქტუალიზაციის მოკლე ინდექსს (Jones, Crandall, 1986), რომლის მეშვეობითაც შეიძლება გაიზომოს ადამიანის თვითაქტუალიზაციის დონე.

გაუცით პასუხი შემდეგ კითხვებზე:

1. მე არ მრცხვენია არც ერთი ჩემი ემოციის
2. მე ვკრძნობ, რომ უნდა ვაკეთო ის, რასაც ელიან ჩემგან სხვები*
3. მე მჯერა, რომ არსებითად ადამიანები კარგები არიან და შეიძლება მათი ნდობა
4. მე შემიძლია გავბრაზდე იმათზე, ვინც მიყვარს
5. ყოველთვის აუცილებელია, რომ სხვები მიწონებდნენ იმას, რასაც ვაკეთებ*
6. მე არ ვიღებ საკუთარ სისუსტეებს*
7. შეიძლება მომეწონოს ადამიანი, რომელიც ნაკლებად მისაღებია ჩემთვის
8. მეშინია წარუმატებლობის*
9. ვცდილობ არ გავაანალიზო და არ გავამარტივო სირთულეები*
10. სჯობს იყო ის, რაც ხარ, ვიდრე იყო პოპულარული
11. ჩემს ცხოვრებაში არ არის რაიმე, რასაც განსაკუთრებით მივუძღვენი თავი*
12. მე შემიძლია გრძნობათა გამოვლენა, თუნდაც ამას უსიამოვნებები მოყვეს
13. მე არა ვარ ვალდებული სხვებს დაგეხმარო*
14. დამღალა შიშებმა და არაადეკვატურობამ*
15. სხვებს ვუყვარვარ იმიტომ, რომ მე მიყვარს

თითოეულ წინადაღებას პასუხობენ 4-მნიშვნელიანი სკალის გამოყენებით: 1 - არ ვეთანხმები, 2 - ნაწილობრივ არ ვეთანხმები, 3 - ნაწილობრივ ვეთანხმები და 4 - ვეთანხმები. ნიშანი „*“ აღნიშნავს, რომ ამ წინადაღების პასუხები ითვლება უკულმა, ანუ, 1 ითვლება 4-ად, 2 - 3, 3 - 2, 4 კი 1-ად. ქულები უნდა შეჯამდეს.

15-დან 30-მდე ქულა	- დაბალი მაჩვენებელი;
30-დან 45-მდე	- საშუალო;
45-დან ზემოთ	- თვითაქტუალიზაციის მაღალი მაჩვენებელი.

თანამედროვე კართული საზოგადოება პოლიტიკური ქცევის აცექტში

გაგა ნიჟარაძე, ფსიქოლოგი

1.

კულტურა, ეროვნული სტერეოტიპები, ისტორიული გამოცდილება წარუშლელ დაღს ას- ვაშს სოციალური ცხოვრების ნებისმიერ სფეროს. თითქოს ერთი და იგივე პოლიტიკური წყობა სხვადასხვა ქვეყანაში განსხვავებულად ვრინდება. ამის კარგი მაგალითია საბჭოთა კავშირი, სუპერ- სახელმწიფო, რომელშიც, ნებსით თუ უნებლიერ, მოექცნენ ძალზე განსხვავებული კულტურისა და ისტორიული გამოცდილების ხალხები. ამ მრავალფეროვნებამ განსაზღვრა ის, რომ, მიუხე- დავად მძლავრი უნიფიკატორული ძალის სმენისა, საბჭოთა წყობა სრულიად სხვადასხვანაირად გამოიყერებოდა, მაგალითად, შეუა აზიაში, სადაც უბრალო კოლმეურნეობის თავმჯდომარე სრული და განუყოფელი ძალაუფლებით სარგებლობდა და საკუთარი ციხეც კი ჰქონდა, და ბალტისპირე- ში, სადაც, მიუხედავად საბჭოთა სტრუქტურების ჩანარგვისა, სოციალური ცხოვრების სტილი დასავლურთან იყო ახლოს. ამიტომ არცაა გასა- კვირი, რომ საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ხსენებული რეგიონები განვითარების სრულიად განსხვავებული მიმართულებით წავიდნენ.

მოტანილ მაგალითს საფუძვლად უდევს პოლიტიკური კარიერის კეთების ორი პოლა- რული სტერეოტოპი, უფრო სწორად, ტრადიცია, რომელიც, გარკვეული აზრით, მთელი კულტუ- რის ანარეკლს, პროექციას წარმოადგენს: ერთ პოლუსზეა ის საზოგადოებები, სადაც პასუხსავებ პოსტზე ინიშნება კომპეტენტური, საქმეზე ორიენ- ტირებული პროფესიონალი, ხოლო მეორეზე ისინი, სადაც პოლიტიკურ კარიერაზე ორიენტირებული ადამიანი ცდილობს მოხვდეს გავლენიანი პირის მფარველობის არეში, ხოლო ამის შემდეგ, მუდმივი

მორჩილებისა და ლოიალობის დემონსტრირებით, მიიწევს ზემოთკვენ.

საქართველოში პოლიტიკური ქცევის სტე- რეოტიპები საკმაოდ შორს იღვნენ და დგანან ამ „პოლუსებისაგან“ და საკუთარი თავისებურებებით ხასიათდებიან, თუმცა მაინც უფრო „აზიური“ მოდელისკენ იხრებიან (ტერმინებს „აზიური“, „აღმოსავლური“, „დასავლური“, „ევროპული“ ვხმარობ პირობით მნიშვნელობით, თუ გნებავთ, „სტეროტიპულად“). ამის მაგალითია შემდეგი ტენდენცია.

საქართველოს პოლიტიკურ კულტურაზე უდიდესი გავლენა იქონია იმან, რომ დაახლოებით 6 საუკუნის განმავლობაში იგი წარმოადგენდა დანაწევრებულ, ძლიერ მეზობლებზე დამოკიდებულ ქვეყანას. სწორედ ამ გარემოებას უნდა მივაწეროთ ის, რომ ისტორიულად საქართველოში გავრცელე- ბა პპოვა შემდეგმა სტერეოტიპა: პოლიტიკური ძალაუფლების პრეტენდენტი, კანონიერი თუ უკანონო, პირველ რიგში ცდილობს ძლიერი და შორეული ძალაუფლების (სულთანი, იმპერატორი, ცა მდივანი, გავლენიანი მოხელეები) მხარდაჭერის მოპოვებას, ამის შემდეგ კი იბრძვის ადგილობრივი, ვიწრო ძალაუფლების სივრცის მოპოვების, გა- ფართოებისა თუ შენარჩუნებისათვის.

საგულისხმოა, რომ ქართულ კულტურაში საერთოდ ძალზე განვითარებულია ინდივიდუა- ლური ურთიერთობების დამყარების, პარტნიორის გულის მოგებისაგნ მიმართული ჩვევები, სამაგიე- როდ შეიმჩნევა საჯარო ქცევის ჩვევათა დეფიცი- ტი.

ეს განპირობებულია ქართული კულტუ- რის ზოგადი თავისებურებით, რომლებზეც უფრო დაწვრილებით უნდა შევჩერდეთ.

სხვათა შორის, ქართულ კულტურულ გარე-მოში მიღებულმა ჩვევებმა მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა საქართველოს ამჟამინდელი პრეზიდენტის, ე. შევარდნაძის პოლიტიკურ კარიერაში. სწორედ პიროვნებათაშორისი ურთიერთობების სპეციფიკურად ქართული სტერეოტიპებით შესმლო მან მსოფლიოს გავლენიანი პოლიტიკოსების მეგობრულად განწყობა საკუთარი თავის მიმართ და მა-ლალი პოლიტიკური რეიტინგის მოპოვება. თუმცა, როდესაც შევარდნაძე გლობალურ პოლიტიკას ჩამოსცილდა და თავის პატარა ქვეყნას ჩაუდგა სათავეში, გამოირკვა, რომ პირად კავშირებს დიდი ქვეყნების ინტერესებთან შედარებით გაცილებით ნაკლები როლი (თუმცა არცუ მთლად უმნიშვნელო) ენიჭებათ, ვიდრე ეს ქართულ საზოგადოებას და, ვეჭვობ, თვით შევარდნაძესაც ეგონა.

სამაგისტროდ,, „საშუალო“ ქართველი დაბნეულობასა და შფოთვას განიცდის საჯარო სიტუ-აციებში, ანუ ისეთ გარემოებებში, როდესაც მას უცნობ, ანონიმურ აუდიტორიასთან აქვს საქმე. იგი ვერ იტანს უკუკავშირის არარსებობას, რომელიც მუდამ თან ახლავს პიროვნებათაშორის ურთიერთობებს. გავიჩსენოთ, რაოდენ შეხოჭილად გრინობს თავს ქართველების უმრავლესობა ტელეკამერის წინაშე. ასეთ სიტუაციაში ქართველს სურს ლირსება შეინარჩუნოს, და ღმერთმა დაიფაროს, სასაცილოდ არ წარმოჩნდეს. ამიტომ, როგორც წე-სი, გამოხატავს ლიოალობას შეუძლებელი საჯარო ლირებულებების მიმართ (ამჟამად დემოკრატიული ფრაზეოლოგით ორნამენტირებული „ენა, მამული, სარწმუნოება“, „დიდი ილია“ და ა.შ.). შეიძლება ითქვას, რომ ერთი და იგივე ადამიანი ხშირად სრულიად განსხვავებულად იქცევა პიროვნება-თაშორის და საჯარო სიტუაციებში.

ყოველივე ზემოთქმული განსაზღვრავს ქართულ პოლიტიკურ კულტურასაც. წერილის დასაწყისში აღწერილი ისტორიული ტენდენცია - ძალაუფლების ვიწრო სივრცისათვის ბრძოლა ძლიერი და შორეული მფარველის მხარდაჭერით ზუსტად ასახავს ქართული კულტურის იმ თა-ვისებურებებს, რომლებზედაც გვქონდა საუბარი: კომპეტენტურობას ურთიერთობებში (შორეულ მფარველს ხომ „შებმა“ უნდა) და მცირე ჯგუფებ-ზე ორიენტაციას. მცირე ჯგუფი საქართველოში თვითმყოფი ერთეულია; მის შიგნითაა შესაძლე-ბელი ძირითადი სოციალური მოთხოვნილებების (ძალაუფლება, ურთიერთობა, პრესტიჟი და სხვ.) და გამაყოფილება. ხშირად პოლიტიკურ კარიერას ჩვენში მნიშვნელობა აქვს იმდენად, რამდენადაც მას აფასებს მცირე ჯგუფი. ამიტომა, რომ თა-ნამდებობის პირი თუ პოლიტიკური მოღვაწე საქართველოში უფრო ხშირად განიხილება არა როგორც სახელმწიფოს ძლიერების (როგორც ეს რუსეთშია), ან კანონის (როგორც ეს დემოკრა-ტიულ ქვეყნებშია) განსახიერება, არამედ როგორც კონკრეტული პირი, კონკრეტული ნათესავებისა და მმაკაცების წრის მყოლი, კონკრეტული რეგი-ონიდან წარმომავალი, რომელმაც თანამდებობა და მასთან დაკავშირებული პრივილეგიები საკუთარი ან სხვის „ჩალიზის“ შედეგად მოიპოვა. არა აქვს მნიშვნელობა, რა პოლიტიკური ორიენტაციისა იგი, რა იდეოლოგიას წარმოადგენს; პოლიტიკურ პარ-ტიებს ჩვენში პიროვნებები განასახიერებენ: ეს იმის პარტიაა, ეს - ამისი; ხოლო პარტიის პროგრამა და ორიენტაცია მეორეხარისხოვანი მნიშვნელო-

(გაგრძელება იხ. გვ. 15)

თარგმანები

3 აგრძელებთ პუბლიკაციას **პატერსონის** წიგნიდან ‘თეორიები კონსულტაციებსა და ფსიქო-თერაპიაში’. ამჯერად გაგაცნობთ ნაწყვეტს, რომელიც გამოჩენილი მეცნიერისა და ფსიქოთერაპევტის, ფენომენოლოგიური მიმდინარების წარმომადგენლის - **კარლ როჯერსის**, „სრულად მოფუნქციე პიროვნების“ თეორიას ეხება. როჯერსის მიერ დაარსებულია დღესდღეობით ფართოდ გავრცელებული ფსიქოთერაპიული მიდგომა, რომელიც ცნობილია, როგორც ადამიანზე ცენტრირებული თერაპია.

არაფსიქოლოგი მკითხველისთვის ტექსტს დართული აქვს ზოგიერთი ფსილოგიური ტერმინის განმარტება (რედ.).

სრულად მოფუნქციე პაროვნების თეორია

ინგლისურიდან თარგმნა თინა ჩხეიძემ

ყოველ ინდივიდს თვითაქტუალიზაციის* შინაგანი ტენდენცია ახასიათებს. ყოველ ინდივიდს აქვს უნარი და ტენდენცია მოახდინოს საკუთარი გამოცდილების ზუსტი სიმბოლიზაცია ცნობიერებაში. ინდივიდს აქვს მოთხოვნილება, რომ სხვები დადებით დამოკიდებულებას გამოხატავდნენ მის მიმართ. მას იმისი მოთხოვნილებაც აქვს, რომ საკუთარი თავის მიმართ მისივე დამოკიდებულება დადებითი იყოს. როდესაც ეს მოთხოვნილებები კმაყოფილდება, ყველაზე სრულად ხორციელდება ორგანიზმის აქტუალიზაციის ტენდენცია და გამოცდილებაც ზუსტი ცნობიერი სიმბოლოებით არის გამოხატული. ზემოთხსენებული პირობების მაქსიმალური განხორციელებისას ინდივიდი სრულად მოფუნქციე პიროვნებად იქცევა. *(...)

სრულად მოფუნქციე პიროვნებას შემდეგი სამი ნიშანი ახასიათებს,, რომლებიც, ჩვეულებრივ, ერთ მთელს ქმნიან. ეს ნიშნებია:

1. ღიაობა გამოცდილების მიმართ.* სხვათა-გან დადებითი დამოკიდებულების გამომჟღანებისას და საკუთარი თავის მიმართ დადებითი დამოკიდებულების ქონებისას ადამიანი თავისუფლდება ხიფათისაგან და, შესაბამისად, დაცვითი სტრატეგიისაგან. პიროვნება ღიაა მთელი თავისი გამოცდილების მიმართ, რის გამოც სტრიმულები შეაღწევს ნერვულ სისტემაში და გადამუშავ-

დებიან ყოველგვარი შერჩევისა თუ დარღვევის გარეშე. თუმცა არ არის აუცილებელი, რომ ორგანიზმული გამოცდილება მე - ცნობიერებით* ხასიათდებოდეს, (ე.ი. ცნობიერდებოდეს), ის მაინც ყოველთვის მისაწვდომია ცნობიერებისათვის და არ არსებობს არანაირი დაბრკოლება, რომელიც ხელს შეუშლიდა ორგანიზმულ დონეზე მოცემული ნებისმიერი გამოცდილების სრულ განცდას.

2. სიცოცხლის ეგზისტენციალური მოღუსი.* ღიაობა გამოცდილების მიმართ იმას გულისხმობს, რომ ცხოვრების ყოველი მომენტი სიახლის შემცველია, რადგან შინაგანი და გარეგანი სტიმულების სიტუაცია ყოველთვის ახალია და არასოდეს მეორედება. გამოცდილება მიედინება და ამ მდინარებაში მე* და პიროვნება აღმოცენდება. ვინაიდან ყოველი გამიცდილება ახალია, პიროვნებამ წინასწარ ზუსტად არასოდეს იცის, თუ რას მოიმოქმედებს მომავალში. ხდება გამოცდილების მონაწილეობა მისი სრული მართვის გარეშე. ცხოვრება მოქნილობითა და ადაპტაციით ხასიათდება და არა სიხისტით. პიროვნება და მე მუდმივ მოძრაობაში იმყოფებიან. გამოცდილებისადმი ღიაობა ყველაზე მდგრადი პიროვნული ნიშანია.

3. ორგანიზმი დამაკმაყოფილებელი ქცევის სანდო მანიშნებელია.

სრულად მოფუნქციე პიროვნება იმას

აკეთებს, რაც მას „სწორად მიაჩნია“ (რასაც განიცდის როგორც სწორს*), და იგი გრძნობს, რომ ასეთი განცდით ხელმძღვანელობისას ქცევა ყოველთვის დაკმაყოფილების მომტანია. მისი მიზეზი ისაა, რომ რადგან პიროვნება ღიაა საკუთარი გამოცდილების მიმართ, მისთვის ყოველთვის მისაწვდომია საჭირო მასალა, რომლის ელემენტები არ არის დარღვეული ან უარყოფილი. ეს მასალა თუ მონაცემები შეიცავს სოციალურ მოთხოვნებს, ისევე როგორც პიროვნების მოთხოვნილებათა რთულ სისტემას. ორგანიზმი როგორც მთელი, პიროვნების ცნობიერების ჩათვლით, გადაამუშავებს მასალას რთული კომპიუტერის მსგავსად. მთელი ორგანიზმი ხშირად უფრო გრინირია, ვიდრე მხოლოდ ცნობიერება. თუმცა ხშირად ორგანიზმიც არ არის შეცდომებისგან დაზღვეული მონაცემების სიმცირისა ან მათი მიუწვდომლობის გამო, მაგრამ არადამაქმაყოფილებელი ქცევის განხორციელებას, როგორც წესი, გამაწონასწორებელი უკუკავშირი მოყვება.

სრულად მოფუნქციე პიროვნების ზემოთ-მოტანილი მახასიათებლები კავშირშია შეფასების პროცესთან. ორგანიზმულ შეფასებით პროცესში შეფასების ცენტრი შინაგანია; ის ინდივიდის შიგნით იმყოფება. ასეთივე სახისაა შეფასებითი პროცესი პატარა ბავშვთან, მაგრამ სოციალიზაციის პროცესში შეფასების ცენტრი, ჩვეულებრივ გარეთ

გადაინაცვლებს ინდივიდის მხრივ სიყვარულის და აღიარების ძიებისას და აგრეთვე მნიშნელოვანი ადამიანებისაგან მოწონების მოპოვებისას. ამრიგად, ღირებულებითი ნიმუშები პიროვნების საკუთარი შედარებითი ორგანიზმული პროცესისა და საკუთარი გამოცდილების შედეგად კი არ ყალიბდება, არამედ გარედან შიგნით გადაინაცვლებს.

ასეთი ღირებულებები ხისტია და შინაგანი კონფლიქტის შეცველობის პირობებშიც კი *(რაც საკმაოდ ხშირი მოვლენაა) მათი გადასინჯვა იშვიათად ხდება. ისინი ხშირად ეწინააღმდეგებიან ინდივიდის გამოცდილებას და ასეთი განსვლა, როჯერსის რწმენით, ინდივიდის გაუცხოებისა და დაუცველობის საფუძველია. ცხოვრების თერაპიულ ატმოსფეროში და კაბინეტში მიმდინარე თერაპიულ პროცესზე ზოგიერთი ინდივიდი აღწევს გამოცდილებისადმი ღიაობას და მოწიფულობას, რის შედეგადაც შეფასების ცენტრი მათი მე ხდება. თუმცა ასეთი ინდივიდების შეფასებითი პროცესი ბავშვის შეფასებითი პროცესის მსგავსია, ის ბევრად უფრო რთულია და მოიცავს ინდივიდის მთელ წარსულ გამოცდილებას თავისი ქცევითი შედეგებით მე/- სა და სხვებისვის. შეფასებითი პროცესის კრიტერიუმი ისაა, თუ რა ხარისხით უწყობს ესა თუ ის ქცევა ხელს მეს ზრდასა და აქტუალიზაციას. ეს კრიტერიუმი ბავშვებთანაც მოქმედებს.

ღირებულებების მიმართულებები, რომლებიც

ნერილი პრეცენტის

შეფასების პრეცენტი!

მოგვირთავთ შემთხვევაში, დასტურებული იმურნები, სუპ-ს მურა და მურა მინველის ღიურებები, პატარების ფინანსების მურა მდგრადი.

ას არ შეძლოთ გადასახაონო!

ჩვენ ამას სიმეტრი და კრისანისა გვერდებს და არა სიყვებს ვერც წავისულებით. ან ეს ნიშანის ეს "თავისუფლება"? განა იმას, რაც პარზე მოკვადავს, ნამოვარინდებოთ! ვრცელ გვეყვათ, ის, რაც ამა, ბორიძე მომისმოვა, აუთანგალებებ გვისუბნი, მე პარზე ასე მომავალება არამოვალე.

მეტყველეობა საჭირო და შესაძლებელი ინტენსიური საპასუხო-გველო სისტემების განვითარებისას.

პატოლოგიური არომატური ფრენზე

მეცნიერებას არ შეუძლია ყველა აუცილებელი მონაცემის შეგროვება და გაანალიზება (კომპიუტერის მეშვეობითაც კი) ქცევის განხორციელებამდე. ეს იმას ნიშნავს, რომ როდესაც ფსიქოლოგის მეცნიერების ინტერესს სრულად მოფუნქციები პიროვნება შეადგენს, ფსიქოლოგიური მეცნიერებისათვის დამახასიათებელი ნიშანი იქნება გაება (უკვე განხორციელებული ქცევის კანონზომიერებისა) და არა მართვა ან პროგნოზირება.

3. სრულად მოფუნქციები პიროვნება თავისუფალია; ის არის დეტერმინირებული. მეცნიერებამ გვაჩვენა, რომ ჩვენ მიზეზ-შედეგის სამყაროში ვცხოვრობთ. ქცევას შეიძლება მართავდეს გარეგანი (ანუ გარემო) პირობები და მოვლენები და მაინც ინდივიდი თავისუფალია იმის არჩევაში, თუ როგორ იმოქმედოს. როჯერსი საკუთარ ფსიქო-თერაპიულ გამოცდილებაზე საუბრისას ზოგიერთ კლიენტს იხსენებს. მათ თერაპიის პროცესში ისეთ გადაწყვეტილებები მიიღის და ისეთი არჩევანი

გააკეთეს, რომელმაც შეცვალა მათი ქცევა და მთელი მათი ცხოვრებაც კი. როჯერსი ამბობს: „მე გამიჭირდა თერაპიის დროს მომხდარი დადებითი ცვლილებების ახსნა ჩემი კლიენტების მხრიდან თავისუფალი და პასუხისებლობის შემცველი არჩევნის გათვალისწინების გარეშე. მე მჯერა, რომ განცდა არჩევნის თავისუფლებისა ერთ-ერთი იმ ულრმეს ლემენტთაგანაა, რომელიც საფუძვლად უდევს ცვლილებების პროცესს“. ეს თავისუფლება - შინაგანი თავისუფლებაა. ეს არის გაცნობიერება იმისა, რომ ადამიანებს აქვთ დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი; მათ აქვთ უნარი აირჩიონ, თუ რად უნდათ ყოფნა და აგრეთვე უნარი იმისა, რომ პასუხისმგებელი იყვნენ საკუთარ თავზე. ასეთი თავისუფლება უფრო ფენომენოლიგიური თავისუფლებაა, ვიდრე გარეგანი თავისუფლება. ის არ ეწინააღმდეგება ფსიქოლოგიურ სამყაროში არსებულ მიზეზ-შედეგობრივ კანონებს, იგი ავსებს

საუბრობელ გარეგანება!

მოგლობური არატერატიკული ეფექტი ის გარეგანება!
გუნდის წესის სასახლე უდიდესი შესახური შესახური,
გვერდ ახლ სასახლე თევზის მოსახ გაიხოვებენ
უზრუნველყოფის უმაღლესი, ასეთი სასახლე არ
ამოგებელი წესის გარეგანი, უკავშირებელი აცილებელი
მართვა. მართვა საუბრობელია.

მა გამოსახურო, მალა მოგლობური მართველი-
წესის უზრუნველყოფი, უმაღლესი გარეგანი. სასახლე გარეგანები
არა უკავშირებელი უზრუნველყოფი, უმაღლესი გარეგანი
არა უკავშირებელი! უმაღლესი მას უკავშირებელი
უკავშირებელი უკავშირებელი, უკავშირებელი უკავშირებელი.
უკავშირებელი უკავშირებელი. უკავშირებელი უკავშირებელი
„შესახებო ად შეს მოგო“ ის უსისუნო გრძელი.

თერაპიულ გარეგანება

ადამიანი სასახლე

უკავშირებელი

სხვადასხვა

არაჩვეულებრივი ამბები ჩვეულებრივი არსებების შესახებ

ქს ამბავი ჩვენს წელთაღრიცხვამდე მოხდა, ძველ საბერძნეთში. პლუტარქე მოგვითხრობს, რომ ვინმე ქანტიპა ერთხელ გემში ჩაჯდა და ქალაქიდან გაემგზავრა. ქანტიპას ძალი ჰყავდა, რომელიც მან ნაპირზე დატოვა. მაგრამ ძალი მა ისურვა პატრონთან დაშორება. იგი წყალში ჩახტა და მრავალი საათის განმავლობაში ცურვით მიყვებოდა გემს, სანამ სულ არ გამოეცალა ძალონები და არ დაიხრო.

როგორც ამბობენ, იგი კუნძულ სამპანინზე დამარხეს და მას მერე ამ ერთგული ძალის საფლავთან მრავალი ადამიანი მიდიოდა. ამ საფლავთან დებდნენ, თურმე, ერთგულების ფიცს. არსებობს ვარაუდი, რომ სწორედ აქედანაა წამოსული გამოთქმა “აი, სად ყოფილა ძალის თავი დამარხული”.

მეორე ამბავიც ისტორიულია. იგი ნაპოლეონის ომების დროს მოხდა. ნაპოლეონის ჯარის ერთ-ერთ ჯარისკაცს პატარა ძალი ყავდა, ბოლონია, რომელიც ყველა ლაშქრობაში თან ყავდა. რუსეთის კამპანიის დროს, უკან დახევისას ძალი დაგარგა. გავიდა სამი წელი. ომი გათავდა, ჯარისკაცი დაბრუნდა საფრანგეთში, თავის სოფელში. ერთ საღამოს, როცა იგი ამხანაგებთან ერთად ღია დუქანთან იჯდა, მას წკმუტუნით მიუახლოვდა საცოდავი, ჭუჭუში ამოგანგლული არსება - ეს მისი დაგარეული პატარა ძალი იყო. ამ ნამცეცა არსებამ გამოიარა ასობით კილომეტრი, გადაღლახა მთელი ევროპა, რათა პატრონთან მისულიყო.

ეს ამბავი კი იტალიაში, პატარა დასახლება ლუკოში მოხდა. კარლო სორიანიშ სანაგვეში ლეკვი იპოვნა. მან ლეკვს სახელად "ერთგული" უწოდა და ლეკვმაც გაამართლა ეს სახელი: ყოველდღე, გარკვეულ დროს ერთგული მორბოდა ავტობუსის გაჩერებასთან და პატრონს ხვდებოდა.

ერთხელ პატრონი აღარ დაბრუნდა – იგი დაიღუპა. მაგრამ ძალომა ეს არ იცოდა. იგი ყოველდღე მოდიოდა ავტობუსის გაჩერებასთან. ასე გაგრძელდა ერთი კვირა, თვე, რამდენიმე წელი! ლუკოს მაცხოვრებლებმა შეაგროვეს ფული და ერთგულ ძალს ქანდაკება დაუდგეს, აგრეთვე გამოჭედეს ოქროს მედალი მის საპატივცემოდ.

აჩვეულებრივი ამბების გმირები მხოლოდ ძალები კი არ არიან. კატებზეც არანაკლებ საოცარი ამბები გამიგია. აი, ერთ-ერთი მათგანი: რუსეთში ერთმა კატამ მთელი ღამე არ დააძინა პატრონი. ქარიანი ღამე იყო. კატამ ბევრჯერ გააღვიძია კაცი ისე, რომ მას ლოგინიდან ადგომა უხდებოდა, რადგან უგონა, რომ კატას გარეთ გასვლა უნდოდა. კატა კარებთან მიდიოდა, მაგრამ გარეთ არ გადიოდა. ასე გამეორდა მრავალჯერ. ბოლოს კაცს ადგომა აღარ უნდოდა, მაგრამ კატა არ მოეშვა, განუწყვეტილივ კნაოდა და ჩხაპიდა ლოგინს. ბოლოს, კაცი ადგა, კატა სასწრაფოდ გაიქცა კარისკენ, პატრონი გაყვა. ამ დროს ჭერიდან მოწყდა ბათქაშის უზარმაზარი ნატეხი და ლოგინს დაეცა... კატამ შეხედა ლოგინს, ახედა ჭერს და ჩუმად გავიდა გარეთ - თავისი საქმე მან უკვე გააკეთა.

ძალლებზე და კატებზე კიდევ ბევრი არაჩვეულებრივი ამბავი არსებობს. მთავარი კი ის არის, რომ ასეთი საქმეების ჩამდენობა დამიანები ხშირად სასტიკად და უსამართლოდ ექცევიან. ამაზე მეტი უზნეობა და სიბრივე რა უნდა იყოს! უზეობა, რადგან, რომ ისინი ჩვენზე არიან დამოკიდებული, სიბრივე, რადგან, ვინც მეგობარს სასტიკად ექცევა, მხოლოდ მტრის ღირსია. ძალლები და კატები კი უხსოვარი დროიდან ჩვენი ერთგული მეგობრები და თანამგზავრები არიან.

ერთგული ინტელიგენცია, დირექტორთა კორპუსი, მუშავრი თუ გლეხური ელიტა, სპორტსმენები. გაჩნდა სოციალური დისტანციის ხაზგამსმელი გარეგანი ნიშნები - შავი „ვოლგები“, დახურული დასასვენებელი სახლები და ა.შ.

ყველა ეს პროცესი საქართველოში სავსებით რელიეფურად გამოიკვეთა (თუმცა არა ისეთი მასშტაბით, როგორც მუსლიმურ რესპუბლიკებში, სადაც ტრადიციულად დიდი სოციალური დისტანცია საბჭოთა რეჟიმმაც კი ცოტათი თუ შეამცირა), რადგან პრივილეგიებისაკენ სწრაფვა ქართული „ეროვნული ხასიათის“ ერთ-ერთ თვისებას წარმოადგენს (ამაზე უკვე გვქონდა საუბარი, მაგრამ ახლა საკითხს სოციალური დისტანციის ასპექტით ვიხილავთ). პრივილეგიების მომტანი კარიერის კეთება სოციალური ცხოვრების პრაქტიკულად ყველა სფეროში იყო შესაძლებელი, მაგრამ ხელისუფლების სტრუქტურებში „შეღავათები“, რასაკვირველია, ყველაზე უფრო ხელშესახები იყო. პრაქტიკულად, თანამდებობა გადაიქცა კანონის

დარღვევის „უფლების“ ზომად. შავი „ვოლგი-სათვის“ ქუჩაში მოძრაობის არავითარი წესი არ არსებობდა; განსაკუთრებული ნომრის მფლობელი დაზღვეული იყო ე.წ. „რეიდებისაგან“ და ა.შ.

მაგრამ სოციალური დისტანცია ერთია, მისი დემონსტრირება კი მეორე. ქართულ კულტურაში სოციალური წარმატება (ისევე როგორც სიმდიდრე) პირველ რიგში სხვების დასანახადა საჭირო. თუნდაც მცირედი სოციალური დისტანცია აგრესიული ან „ნიშნის მოგებიანი“ დემონსტრაციული ქცევის საფუძველი ხდება („შენ იცი, მე ვინა ვარ?!“); პოლიციელი, ექიმი, მოლარე „უბრალო ხალხს“ როგორც წესი შენობით მიმართავენ, უსვამეს რა ამით ხაზს, რომ „მათ ხელში ხარ“. ამგვარი ქცევითი სტერეოტიპები ქართული კულტურის სიღრმისეულ თავისებურებებს ასახავთ.

საბჭოთა კავშირის რღვევისა და დამოუკიდებელი სახელმწიფოს სტატუსში ყოფნის პირველ პერიოდში სოციალური დისტანცია შემცირდა (როგორც

სუსირ არანები!

პეტრ ემერ ფრენტი ეცნა!

პეტრი ეს ი მეტა გამგება ცენტრ. უკა
ობები გვეთ უნ. შევი უცველესი საზოგა
ო ეფუძნებო სენა ვინავე. შესრუ დორუბ
მუნი სასახლები თუ სივრცები მარ ა უფრო
სამართლებრივი მუნიციპალიტეტი გვია მარან სამა-
რთლებრი მუნი სამართლებრი სამართლებრი სამა-

პეტრ ემერ

სუსირ არანები

არა „არაპოლიტიკური“ ერის სახელმწიფო იყოს ე.წ. „დიდი სახელმწიფო“; საკითხი დადგებითად გადაიჭრა.

ამ ასპექტში ქართული საზოგადოება, გნებავთ წარსულში, გნებავთ აწმყოში, ცალსახად უნდა არაპოლიტიკურად ჩაითვალოს. უკვე აღინიშნა, რომ რუსეთთან შეერთებამდე ქართული ისტორიაში პრაქტიკულად ვერ შევხვდებით არაგვირგვინოსან პოლიტიკურ მოღვაწეს, თუმცა მოგვიანებითაც ასეთი მოღვაწების ჩამოსათვლელად ცალი ხელის თითებია საქმარისი.

ქართული კულტურის მცირე ჯგუფებზე ორიენტაცია პოლიტიკურ ქცევაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს. ჯერ ერთი, თვალსაწიერი იზღუდება ადგილობრივი მასშტაბით, რაც განსაზღვრავს საერთო-ეროვნული და სახელმწიფოებრივი ცნობიერების დეფიციტს. გარდა ამისა, პრაქტიკულად არ არსებობს რაიმე აქტივობა თემის დონეზე, თვითმმართველობის კულტურა; ითვლება, რომ

„საჯარო“ პრობლემებზე უნდა სხვამ იზრუნოს - მთავრობამ, სახელმწიფომ, რუსეთმა, დასავლეთმა და ა.შ. თუნდაც ადგილობრივ დონეზე საჯარო აქტივობის ჩვევები ქართულ კულტურაში არაა, არ არსებობს აგრეთვე ამგვარი აქტივობის ეფექტური-ანობის რწმენა. დღევანდელი ქართული საზოგადოების უდიდეს ნაწილში ვხვდებით განწყობას, რომელსაც შეიძლება „ოპტიმისტური ფატალიზმი“ ეწოდოს; ითვლება, რომ ცხოვრება დალაგდება, გაუმჯობესდება, „აბა რა იქნება“, მაგრამ თავის-თავად, ჩემი და შენი ძალისხმევის გარეშე...

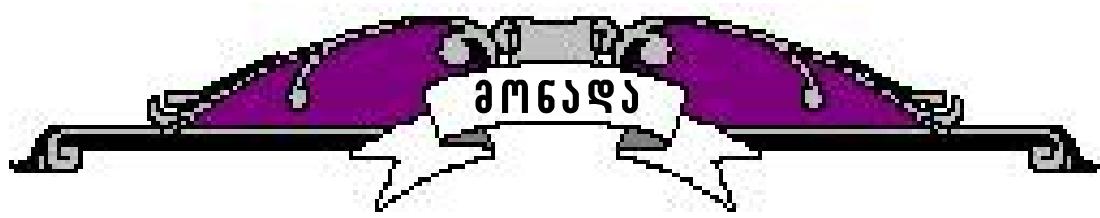
„მცირეჯგუფოვანი“ საეციფიკა განსაზღვრავს იმასაც, რომ ქართულ კულტურაში აბსტრაქტული იდეა, მოძღვრება, მცნება როგორც ასეთნი ფერს ვერ იკიდებენ. ამგვარ რაიმეს აუცილებლად უნდა კონკრეტული პიროვნება განასახიერებდეს. მთავრია სწორედ პიროვნება, მისი თვისებები, „ქარიზმა“, და არა ის იდეები, რომელსაც იგი პროპაგანდას უწევს. პოლიტიკური პარტიის სახეა

წერილი მისამართი!

მისო, გრძელ შენი სისამართ
ნანი. ჩვენ უკუდან კახეარ ვახა.
გურია ზოგონები გახსენა და
გარაზე უკავშირ მოშენება შენოდ.
გურია გრანდი თვესაკა კა-
ნია. ხომავავივი ამშენ
ქხვილე? კახეობ გაძრინა უკრძა.
ვახეობ გახოვდა და გარებული-
რო. მე ჰესამ სოხის კარავი.
კახე კახევრობ, ბათუმი. არძო
ზაგარაზეს გავხდა. ასე მეტა
შე ჩემ მომავარო.

შენ ხომ 600 ღორის გამოვაზრ-
ნე, ბუქობი სისონი და დასახუ-
ლი უკრძა - კახე უკრძა.
მოვაზე ხოვთ შე ჩემ პატი.

შენი ნანი

სარჩევი

ფსიქოლოგიური გაკვეთილები

ნუ მოიღუშები, გაიღიმე!	3
კონფლიქტოლოგიური ანბანი	4
თვითაქტუალიზებული ადამიანი	5

თანამედროვე აგტორთა წერილები

გაგა ნიუარაძე – თანამედროვე ქართული საზოგადოება პოლიტიკური ქცევის ასპექტში	7
---	---

თარგმანები

პატერსონი – სრულად მოფუნქციების პიროვნების თეორია (კარლ როჯერსის მიხედვით) (თარგმანი თინა ჩხეიძისა)	10
--	----

სხვადასხვა

არაჩვეულებრივი ამბები ჩვეულებრივი არსებების შესახებ	18
--	----

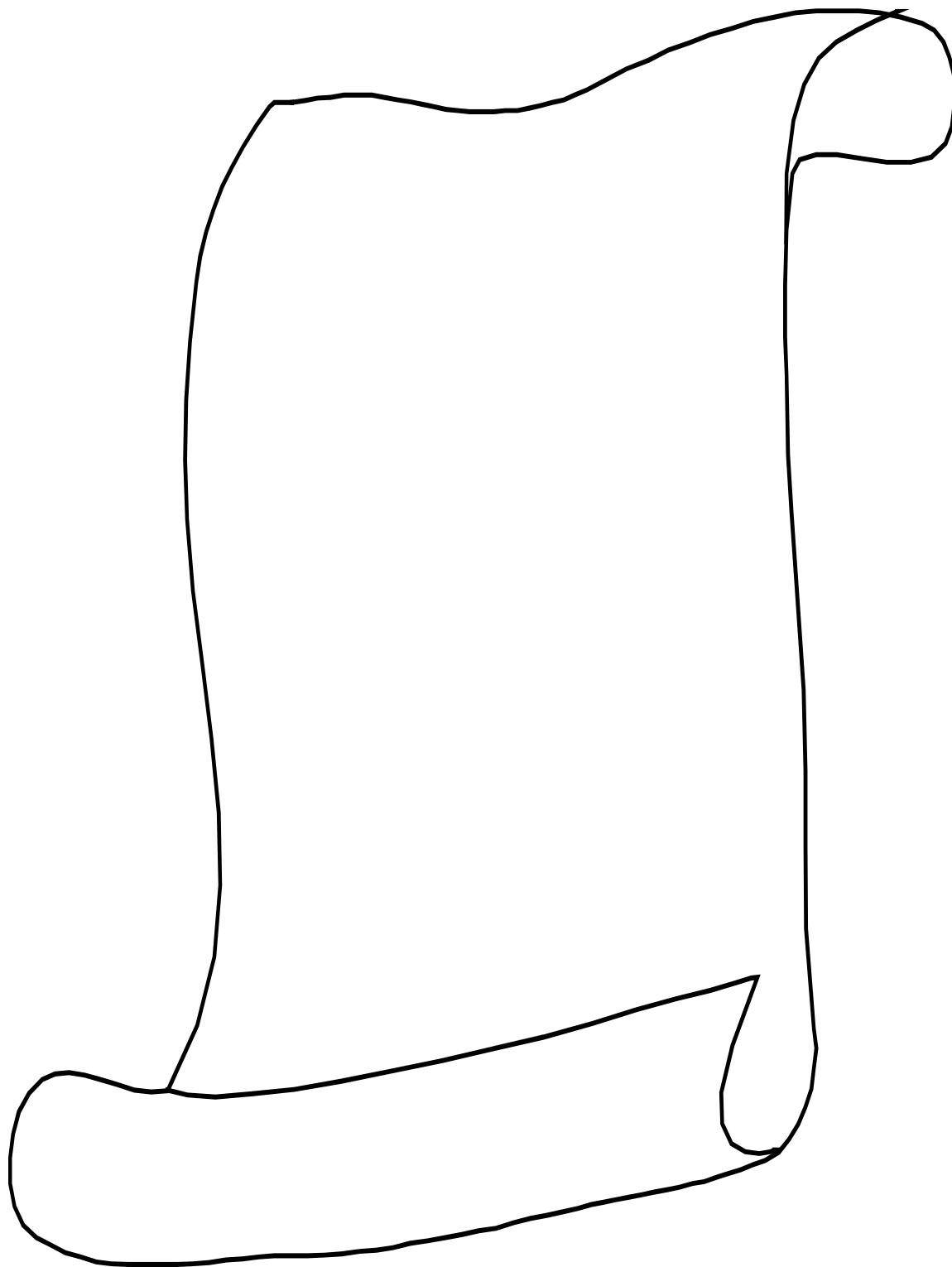
ქატეგორიული პროზა

თამარ ბერებაშვილი – „წერილები“ (ობონებს, პრეზიდენტს, მტრედს და ა.შ.)	
--	--

ნომერზე მუშაობდნენ:

დალი ბერებაშვილი
ნინო ცოხისთავი
ბაჩა ხიდეშვილი

ამ ნომრის გაცნობის
შემდეგ თქვენს ტფინში გაჩენილი
გენიალური აზრებისათვის

კონფიდენციალური შემდგომ
ნომრებში გამოსაქვეყნებლად